

Kontrollera bisamhället före försäljning – steg för steg

Att sälja ett bisamhälle innebär också att bin, vax och ramar flyttas från en bigård till en annan. Med dem kan sjukdomar och skadegörare följa med. Därför är det klokt att göra en noggrann kontroll av samhället innan det säljs eller på annat sätt byter ägare.

Kontrollen ger ingen garanti för att samhället är fritt från smittämnen, men den ökar möjligheten att upptäcka sjukdom, hög varroabelastning eller andra problem innan bina flyttas.

Här får du hjälp att gå igenom samhället steg för steg.

OBS! Det här är biodlarens egenkontroll. Den ersätter inte myndighetskontroll eller de krav som kan gälla vid flytt och försäljning av bin. Kontrollera alltid aktuella regler innan bina flyttas.

1. Börja innan du öppnar kupan

Stanna först framför kupan och studera samhället. Redan här går det ibland att upptäcka att något inte står rätt till.

Titta efter:

- ☐ normal flygaktivitet för väder och årstid
- ☐ bin med normalt beteende på flustret
- ☐ avsaknad av döda eller krypande bin på marken
- ☐ avsaknad av bin med deformerade vingar
- ☐ avsaknad av onormala mängder avföringsfläckar
- ☐ inga andra tecken på att samhället är försvagat eller avviker från övriga samhällen i bigården.

2. Bedöm bisamhället som helhet

Öppna kupan och skapa dig först en överblick.

Hur starkt är samhället? Hur många ramar täcks av bin? Finns det yngel och foder i rimlig mängd för årstiden?

Ett samhälle som ska säljas bör vara livskraftigt och fungera normalt.

- ☐ Bistyrkan är rimlig för årstiden
- ☐ Det finns tillräckligt med foder
- ☐ Samhället har yngel i rimlig omfattning
- ☐ Bina uppträder normalt
- ☐ Samhället ger ett normalt helhetsintryck

Ett svagt samhälle behöver inte vara sjukt, men orsaken bör kontrolleras innan samhället säljs.

3. Granska ynglet – ram för ram

Det här är kontrollens viktigaste moment.

Lyft upp yngelramarna och studera dem i bra ljus. Titta inte bara på yngelmönstret på avstånd utan granska även enskilda celler och larver.

Friskt öppet yngel har normalt pärlvita larver. Täckt yngel ska ha ett normalt utseende utan insjunkna, missfärgade eller perforerade cellock.

Titta särskilt efter:

- ☐ normala vita larver
- ☐ normalt täckt yngel
- ☐ inga insjunkna eller missfärgade cellock
- ☐ inga onormalt perforerade cellock
- ☐ inga missfärgade eller missplacerade larver
- ☐ inga intorkade larvrester eller fjäll
- ☐ ingen onormal lukt.

Hålat yngel betyder inte automatiskt sjukdom

Ett glest eller ojämnt yngelmönster kan ha flera orsaker, exempelvis drottningens kvalitet, väder, foderförhållanden eller hygieniskt beteende.

Men om ynglet ser onormalt ut ska orsaken klarläggas innan samhället säljs.

Misstänker du yngelsjukdom – stoppa försäljningen, kontakta Bitillsynen och flytta inte samhället förrän det är friskförklarat.

4. Kontrollera att samhället är viseriktigt

Du behöver inte nödvändigtvis hitta drottningen. Ägg, unga larver och ett normalt yngelmönster ger information om att samhället har en fungerande drottning.

Kontrollera:

- ☐ ägg och/eller unga larver finns
- ☐ yngelsättningen ser normal ut
- ☐ inga tecken på puckelsamhälle
- ☐ drottningens ålder är känd, om möjligt
- ☐ eventuell märkning av drottningen dokumenteras.

5. Mät varroaangreppet

Ett bisamhälle kan se starkt och friskt ut trots en hög varroabelastning. Att bara titta efter kvalster på de vuxna bina är därför inte tillräckligt.

Gör en faktisk varroamätning så nära försäljningen som det är praktiskt möjligt.

Dokumentera:

- ☐ datum för mätningen
- ☐ vilken mätmetod som användes
- ☐ resultatet
- ☐ senaste varroabehandling
- ☐ datum för behandlingen.

Lämna informationen till köparen. Då vet den nya ägaren vilket utgångsläge samhället har och kan planera den fortsatta varroakontrollen.

6. Studera de vuxna bina

När ramarna ändå är uppe är det ett bra tillfälle att samtidigt titta närmare på de vuxna bina.

Var uppmärksam på exempelvis:

- ☐ bin med deformerade vingar
- ☐ mörka eller onormalt hårlösa bin
- ☐ bin som skakar eller uppträder onormalt
- ☐ ovanligt många döda eller försvagade bin på kupans botten
- ☐ andra tydliga avvikelser.

Enstaka avvikande bin behöver inte innebära sjukdom. Om flera bin uppvisar samma symtom finns däremot anledning att vidare undersöka orsaken.

7. Kontrollera materialet som följer med

Vid försäljning av ett samhälle flyttas inte bara bin. Ramar, vax, foder och ibland även kupmaterial följer med till en ny bigård.

Kontrollera därför:

- ☐ att ramarna är hela och användbara
- ☐ att vaxet är i rimligt skick
- ☐ att det inte finns tydliga angrepp av vaxmott eller andra skadegörare
- ☐ att inget sjukdomskontaminerat material följer med.

8. Dokumentera vad du har sett

En enkel dokumentation skapar trygghet för både säljare och köpare.

Anteckna åtminstone:

Datum för kontrollen:

Bigård/samhälle:

Samhällets styrka:

Drottningens ålder, om känd:

Varroamätning och resultat:

Senaste varroabehandling:

Övriga observationer:

Använd gärna Friska bins checklista för kontroll av bisamhällen inför försäljning.

När ska du avstå från att sälja?

Avstå från försäljningen om du hittar något som ger anledning att misstänka sjukdom eller om samhället är kraftigt försvagat utan att du känner till orsaken.

Försök inte lösa problemet genom att slå samman ett misstänkt samhälle med ett annat.

Undersök först – sälj sedan.

Det är betydligt enklare att skjuta upp en försäljning än att hantera en sjukdom som har hunnit följa med till en ny bigård.

Friska bin är ett gemensamt ansvar

Handel och flytt av levande bin är en naturlig del av biodlingen, men innebär samtidigt en risk för spridning av sjukdomar och skadegörare.

En systematisk kontroll före försäljningen, dokumenterad varroamätning och öppen information mellan säljare och köpare minskar den risken.